Факультет дошкільної освіти
Кафедра дошкільної педагогіки і психології

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК, ОРІЄНТОВАНИХ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ДОШКІЛЬНИКІВ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	вибіркова
Галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітньо- професійні програми	Дошкільна освіта, мова та література англійська; Дошкільна освіта, початкова освіта; Дошкільна освіта та психологія, Дошкільна освіта та логопедія, Дошкільна освіта та фізична культура
Кількість кредитів	5
Форма навчання	Денна/заочна

Кількість часу на вивчення

	Денна форма навчання	**Заочна форма навчання**
Кредитів	5	5
Лекційних занять	34	8
Практичних занять	34	6
Самостійна робота	82	132
Форма контролю	**залік**	**залік**

Викладач: доктор педагогічних наук, професор **Загородня Л.П.,**
E-mail: zagorodnya@gnpu.edu.ua

Навчальну дисципліну «Формування навичок, орієнованих на сталий розвиток у дошкільників» спрямовано на розвиток у студентів здатності до формування у дошкільників навичок, орієнтованих на сталий стиль життя.

Дисципліна «Формування навичок, орієнованих на сталий розвиток у дошкільників» ґрунтується на міждисциплінарних знаннях із таких навчальних дисциплін, як: «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча», «Теорія і методика формування природничо-екологічної компетентності в дошкільників», «Методика формування соціально-громадянської компетентності в дошкільників», тому цілком логічним є її вивчення після вказаних вище курсів.

Мета дисципліни: підготувати майбутніх вихователів до формування у дошкільників мотивації до дій і моделей поведінки, орієнтованих на сталий розвиток.

У результаті вивчення дисципліни студенти набувають **загальних і спеціальних (фахових) компетентностей,** а саме :

Загальні компетентності:

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

Спеціальні компетентності:

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Після вивчення дисципліни в студентів мають бути сформовані такі **програмні результати навчання (ПРН):**

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проєктувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР – 20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Методи викладання – словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, репродуктивні, частково-пошукові, технології проблемного, позиційного, інтерактивного навчання, дистанційного, інформаційно-комунікаційні тощо.

<u>Організаційні та навчальні обов'язки студентів:</u>

- Відвідувати лекції та практичні заняття, не пропускати їх без поважної причини;
- Готуватися до занять та виконувати завдання, передбачені в планах практичних занять;
- Брати участь у практичних заняттях під час обговорення теоретичних питань, виконання колективних та індивідуальних завдань, тестування тощо;
- Ставити запитання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмета та консультуватися з викладачем;

- Аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття, якщо вона не збігається з думкою викладача;
- Самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, виконувати завдання різного рівня;
- У разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом навчальної дисципліни;
- У випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
- Вчасно складати відповідні теми

Теми лекцій
Тема 1. Сутнісна характеристика освіти для сталого розвитку (4 год – д.ф, 2 год – з.ф.).
Тема 2. Сутність навичок дошкільників, орієнтованих на сталий розвиток, задекларованих у БКДО (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 3. Емпаурмент-педагогіка в освіті для сталого розвитку(2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 4 Мета, завдання і структура курсу «Освіта для сталого розвитку» для дітей дошкільного віку (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 5. Організація роботи над дослідженнями (2 год).
Тема 6. Форми взаємодії дітей в освітній діяльності (4 год – д.ф, 2 год – з.ф.).
Тема 7. Позиція і роль вихователя в освітньому процесі для сталого розвитку (4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 8. Тематичний день як форма реалізації освіти для сталого розвитку (2 год).
Тема 9. Тематичний цикл в загальній системі освітньої роботи з формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток(2 год).
Тема 10. Методика роботи вихователя з окремими темами (4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 11. Використання творів В. Сухомлинського у формуванні в старших дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток(4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Теми практичних занять
Тема 1. Дошкільнятам освіти для сталого розвитку (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 2. Характеристика навичок дошкільників орієнтованих, на сталий розвиток, (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 3. Застосування емпаурмент-педагогіки в освіті для сталого розвитку для дошкільнят (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 4 Мета, завдання і структура курсу «Освіта для сталого розвитку» для дітей дошкільного віку (2 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 5. Організація роботи вихователем над дослідженнями (2 год).
Тема 6. Форми взаємодії дітей в освітній діяльності. Фіксація та унаочнення освітніх результатів (4 год – д.ф, 2 год – з.ф.).
Тема 7. Позиція і роль вихователя в освітньому процесі для сталого розвитку (4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 8. Організація тематичного дня як форми реалізації освіти для сталого розвитку (2 год).
Тема 9. Тематичний цикл в загальній системі освітньої роботи з формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток у дошкільнят (2 год).
Тема 10. Методика роботи вихователя з окремими темами в контексті курсу «Освіта для сталого розвитку» для дітей дошкільного віку (4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).
Тема 11. Система роботи з використання творів В. Сухомлинського у формуванні в старших дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток(4 год – д.ф, 1 год – з.ф.).

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (критерії оцінювання та шкала оцінювання) з дисципліни «Формування навичок, орієнованих на сталий розвиток у дошкільників»

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

Таблиця 1.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	Д	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Таблиця 2

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни для здобувачів освіти денної форми навчання

Практичні заняття та самостійна робота до них		*Модульний контроль*	*Форма семестрової атестації залік*
Максимальна кількість балів – 84		Максимальна кількість балів – 16	Максимальна кількість балів – 0
ПЗ №1-14 (усна відповідь)	ПЗ №1-14 (СР)	МК №1	
По 3 бали	По 3 бали	16	

Таблиця 3

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
для здобувачів освіти заочної форми навчання

Практичні заняття	*Самостійна робота*	*Модульний контроль*		*Форма семестрової атестації залік*
Максимальна кількість балів – 12	Максимальна кількість балів – 42	Максимальна кількість балів – 44		Максимальна кількість балів – 10
ПЗ №1-4 (усна відповідь)	СР №1-14	МК №1	МК №2	
По 3 бали	По 3 бали	22	22	10

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf. (дата звернення: 08.09.2021).
2. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. Д. : «ЛІРА», 2014. 120 с.
3. Іванчук С., Кочнєва С. «Країна сталого розвитку». Методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно, економічно й соціально доцільної поведінки дітей середнього та старшого дошкільного віку). Дніпро: ЛІРА, 2023. 222 с.

Додаткова:

1. Алексєєва О. Р. Емпауермент-педагогіка як тренд освіти для сталого розвитку. *Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції:* матер. Міжнар. наук.-метод. конф. (Суми, 29-30 травня 2020 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. Суми : Сумський державний університет, 2020. С.193-195.
2. Боголюбов В. М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства. *Науковий вісник НУБіП України* : зб.наук. праць. К. : Вид-во НУБіП України, 2011. С. 159–164.
3. Бондар О. І., Барановська В. Є., Єресько О. В. та ін. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : науково-методичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. Херсон : Грінь Д.С., 2015. 228 с.
4. Бондар О. І., Барановська В. Є. , Єресько О. В. та ін. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : науково-методичний посібник для вчителів / за ред. О. І. Бондаря. Херсон : Грінь Д.С., 2015. 228 с.
5. Вовк Н. В., Жукова М. О. Застосування педагогіки емпауерменту в проектній діяльності учнів на уроках трудового навчання. *Наукові записки. Серія педагогіка.* 2016. №2. С.38-45.
6. Голубець М. А. Розвиток «сталий» чи «збалансований»? *Український географічний журнал*. 2006. № 2. С. 66–69.

7. Грошовенко О.П., Кондратюк Т.Г. Педагогіка емпауерменту в технології екологічних коміксів. Молодий вчений. №5.2. (57.2). травень. 2018. С. 76–82. URL: https://library.vspu.net/server/api/core/bitstreams/6bc6c81e-9528-423d-9905-a2ef412a9921/content

8. Данильченко І. Підготовка майбутніх вихователів до формування навичок сталого розвитку в дітей дошкільного віку засобом творів В. Сухомлинського. Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. Миколаїв, 2018. № 3, т. 1. С. 3541. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2018_3%281%29__9

9. Дороніна Т.О., Побоча Т.Д. Педагогічний емпауермент: вітчизняний підхід та умови ефективного впровадження. Перспективи та інновації науки.(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). № 8(42) 2024. С. 204-216. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/14153/14223

10. Досвід європейських країн у вирішенні питань екологічної безпеки: навчальний посібник / О. С. Мельник, І. М. Коренева, Л. П. Загородня, І. Г. Данильченко. Суми: ВВП «Мрія», 2017. 400 с.

11. Загородня Л.П. Теоретичні й методичні засади формування в дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток засобом творів Василя Сухомлинського /Теорія та методика дошкільної і початкової освіти: [монографія] / за заг. ред. О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. 512 с. С. 31-58.

12. Загородня Л. П. Екологічна культура майбутніх вихователів у контексті сталого розвитку. Природнича освіта і наука для сталого розвитку України: проблеми і перспективи : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф., (4–6 жовт. 2017 р., м. Глухів) / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Суми, 2017. С. 70–71.

13. Іванчук С. А. Емпауермент як ефективний інструмент виховання основ культури споживання. *Наукова скарбниця освіти Донеччини.* 2017. № 2. С. 38–41.

14. Іванчук С. Сучасні інноваційні технології як умова професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дошкільників. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти.* 2022. Вип. 17 (1). С.53-62.

15. Коренева І. М. Феномен «Освіта для сталого розвитку»: сутність та сучасні особливості концепту. Укр. пед. журн. Ukrainian educational Journal. 2018. № 2. С. 113–123. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_16

16. Куценко В., Тріллєнберг Г. Екологічна освіта – важливий інструмент сталого розвитку. *Економіка природокористування і охорона довкілля.*2014. № 2014. С. 20-22. URL: http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000462628

17. Миськова Н. Використання інноваційних технологій у процесі формування навичок сталого розвитку у дітей дошкільного. International scientific and practical conference "Innovations and modern technology in the educational system of Poland and Ukraine" : Conference Proceedings, May 5-6, 2017.P. 162–165.

18. Миськова Н. М. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування у старших дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток: дис. … канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України. Хмельницький. 2018. 322 с.

19. Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року. Затверджено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 44/2013.

20. Підліснюк В., Рудик І., Кириленко В., Вишенська І., Маслюківська О., Пометун О. Освіта для стійкого розвитку – інновація XXI століття. Освітні коментарі. 2011. № 7–9. С. 7–11.

21. Природнича освіта і наука для сталого розвитку України: проблеми і перспективи. Збірник наукових матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (4-6 жовтня 2017 року, м. Глухів) / за ред. І.М. Кореневої, Суми: Вінниченко М.Д. 2017. 140 с.

22. Програма дій «Порядок денний на XXI століття»: Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.): Пер. з англ. 2-ге вид. К.: Інтелсфера, 2000. 360 с.

23. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» : URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti

24. Ринчковська Т. Створюємо лепбуки для опанування ідей сталого розвитку. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2017. № 8. С. 46–52.

25. Січко І. Екологічна освіта й виховання як елементи стратегії сталого розвитку. *Науковий Вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського.* Педагогічні науки. №4 (55), грудень 2016 . С. 173-177. URL: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...

26. Сталий розвиток суспільства: роль освіти. Путівник / За ред. В.Підліснюк. К.: Видавництво СПД «Ковальчук», 2005. 88 с.

27. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5-ти т. Т. 3. Київ : Рад. школа, 1977. 670 с.

28. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України. *Вісник НАН України.* 2002. № 2. С. 31–40. URL : http:// nbuv.gov.ua/UJRN/ vnanu_2002_2_7

29. Фасолько Т. С. Виховання відповідальної поведінки у дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед.наук : 13.00.08 / Ін-т пробл. виховання АПН України. Київ, 2000. 18 с.

30. Хрестоматія з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно-, економічно- й соціально-доцільної поведінки дітей дошкільного віку): навчально-практичний посібник для закладів дошкільної освіти / укладачі к.п.н. Сабіна Айдинівна Іванчук, Софія Сергіївна Кочнєва. Слов'янськ: Вид–во Б. І. Маторіна, 2020. 185 с.

31. Чорна С. Цікава економіка: формування економічної компетентності старших дошкільнят у сюжетно-рольових творчих іграх. *Палітра педагога.* 2011. № 5. С. 6–10.

32. Яременко Н., Коломієць Н. Емпауермент-педагогіка як модель гармонізації психокультурних складових архетипу "puer" крізь призму стратегії сталого розвитку. URL: https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/345/520

Інформаційні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/ 2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20 Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20 osvity.pdf

2. Нормативно-правова база України. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні. Київ, [б. р.]. URL : http://ecoosvita.org.ua/storinka/normativno-pravova-baza-ukrayini

3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: проект – 2017. United Nations Development Programme. [Київ, б. р.]. URL : https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06 -optimized.pdf